

Feiten over de prostaat

- ▶ De prostaat is een klier zo groot als een **walnoot** en zit om de plasbuis.
- ▶ Deze klier scheidt vocht af, dat zich **vermengt met zaadcellen** en bij bevruchting een eikel voedt en beschermt.
- ▶ Momenteel hebben zo'n 32.000 mannen prostaat-kanker. **In 2020** zijn dat er waarschijnlijk 53.000.

foto Amphia Ziekenhuis

Prostaatkanker met geluidsgolven te lijf

Voor mannen met prostaat­kanker in het vroegste stadium is er nu HIFU, een behandelwijze met geluidsgolven, die in Nederland tot nu toe niet werd toegepast.

door Florence Imandt

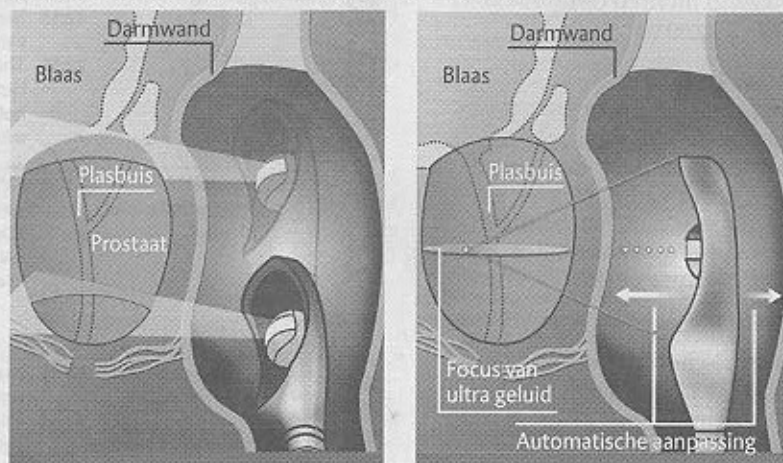
In de strijd tegen prostaat­kanker biedt het Amphia Ziekenhuis in Breda sinds enkele maanden een nieuwe behandel­methode. Het ziekenhuis werkt bij deze zogeheten HIFU-behandeling (*High Intensity Focused Ultrasound*) samen met het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Het grote voordeel van de behandelwijze met behulp van geluidsgolven: minder negatieve neven­effecten zoals potentie- en plas­problemen of fistels. De doelgroep bestaat uit mannen bij wie kankercellen in de prostaat zijn gevonden, maar die nog geen manifeste kanker hebben. Van wie nog niet duidelijk is of ze ooit

agressieve kanker zullen krijgen. Daarmee is meteen de kern van de problematiek rond prostaat­kanker benoemd, zegt Harald Jansen, de uroloog die HIFU toepast in het Amphia Ziekenhuis. „Er worden tegenwoordig zeven keer zo vaak kankercellen in de prostaat aangetroffen dan vroeger. Maar het sterf­cijfer neemt niet navenant toe. Het is bij prostaat­kanker in een vroeg stadium niet aan te geven welke afwijkende cellen zich tot een kwaadaardige tumor zullen ontwikkelen en welke niet.”

De vraag is dus: moet je iedereen bij wie foute cellen zijn aangetroffen, bestralen of opereren, de tot nu toe meest toegepaste behandel­wijzen? Het antwoord is 'nee', zegt Jansen. „De risico's op nadelige neven­effecten is groot, daarom willen veel patiënten ook liever gewoon afwachten. Als bestralen of opereren uiteindelijk niet nodig blijkt, doe je mensen namelijk wel iets aan. Je kunt bij een operatie bijvoorbeeld een gaatje in de darm prikken en het komt nogal eens voor dat impotentie optreedt.” Met de nieuwe behandeling worden die risico's verminderd tot 40, 50 procent, zegt Jansen. Dat komt omdat het in feite geluidsgolven

HIFU-methode

De HIFU-methode (*High Intensity Focused Ultrasound*) werd in Nederland onlangs voor het eerst toegepast bij drie patiënten met beginnende prostaat­kanker: kankercellen worden gedood door geluidstrillingen aan de hand van een 3d-scan.

Infographic AvE

zijn, die cellen in de prostaat doden. „We gaan met een lepel­vormig apparaat in de anus. Vanuit de holle kant van die lepel wordt de hele prostaat laag voor laag verhit op de plaatsen waar kankercellen zijn aangetroffen. Dat duurt zo'n twee uur en gebeurt onder volledige narcose omdat de patiënt dood­stil moet liggen. Voorafgaand daar­aan vindt een beperkte operatie

plaats via de plasbuis waarbij de plasbuis goed geopend wordt zodat na de behandeling het plassen zo snel mogelijk op gang komt.” Naast het verminderen van neven­effecten zit er nog een voordeel aan de behandeling met geluidsgolven. Een bestraalde prostaat kan niet nogmaals bestraald worden en laat zich moeilijk opereren. Ont­wikkelt zich uiteindelijk toch kan-

‘Afwachten is voor mij geen optie’

Jan Metsaars zit monter op de bank. Aan niks is te merken dat hij vorige week nog in het ziekenhuis lag. Of het moet zijn dat hij even niet meedoet met de koffie. „Ik loop nog met een catheter en plas veel, dus ik wacht maar even.” Jan is een van de drie Nederlanders die in het Amphia Ziekenhuis in Breda een HIFU-behandeling kreeg. Begin dit jaar ging hij naar de huisarts omdat hij heel veel moest plassen. Uit bloedonderzoek bleek dat zijn PSA-waarde (PSA is eiwit gemaakt door de pro-

staat) veel te hoog was. De uroloog nam een biopsie en Jan bleek kwaadaardige cellen in zijn prostaat te hebben. In mei moest hij kiezen: operatief verwijderen van de aangetaste cellen, chemotherapie, bestralen, radio-actieve staafjes plaatsen of het nieuwe HIFU, dat door de Nederlandse Zorgau­toriteit nog niet is toegelaten. „Ik ben op vakantie gegaan om erover na te denken en in juli was ik eruit: HIFU. Op internet zocht ik er van alles over op en dat stelde me gerust. In Canada, Duitsland, België en Frankrijk zijn er al hon-

derden mensen mee behandeld. Ik wilde van die kwaadaardige cellen af. Afwachten was geen optie. Zes jaar geleden had ik darmkanker en dat hakte er nogal in. Als HIFU onmogelijk was geweest (dat hangt af van de omvang van de prostaat en de PSA-waarde, red.) had ik voor een andere ingreep gekozen. De staafjes, vermoed ik.” Metsaars voelt zich kiplekker en gelukkig. „Meteen na de operatie al voelde ik me goed. Je buikwand wordt tijdens de ingreep afgekoeld tot 17 graden, omdat je anders zou verschroeien door de hitte van de

ker, dan is vervolghandeling op de klassieke wijze niet meer mogelijk. Maar HIFU is meermaals toe te passen en na HIFU kan er eventueel nabestraald worden. Het Amphia Ziekenhuis is in onderhandeling met zorgverzekeraars over vergoeding van HIFU. Maar zover is het nog niet omdat het om een nog niet beproefde methode gaat. In het buitenland kregen al honderden mensen met HIFU te maken, maar wetenschappelijke bewijzen over heilzaam effect op lange termijn zijn beperkt. Er is een goed gedocumenteerd onderzoek uit Regensburg waarin de zevenjaarsresultaten gelijkwaardig lijken aan opereren en bestralen. De maatschap urologie heeft daarom besloten de kosten van de eerste zeven behandelingen zelf te betalen, ongeveer 8.000 euro per keer. „We hopen de discussie rond de soort behandeling bij prostaat­kanker een flinke duw vooruit te geven”, motiveert Jansen. De Nederlandse Zorgautoriteit laat weten dat ze zich over HIFU buigt zodra 'de sector' een verzoek tot toelating indient.

Reageren? gezondheid@wegener.nl

geluidsgolven. Ik had er nagenoeg geen last of pijn van en ik ga er vanuit dat de foute cellen weg zijn. Zo niet, dan kan ik deze behandeling nog een keer laten doen.” En de neven­effecten? „Ik moet overtollige urine met een catheter aftappen en bijhouden hoeveel er achterblijft. De catheter gaat er over enkele weken af. Het gevoel nu is duidelijk anders dan voorheen. Een grote verbetering. Ik ben heel tevreden, ook over opvang en begeleiding. Het is mij meer dan 100 procent meegeval­len. Een gouden ingreep.”